

ONDERWERP : Hulp bij het huishouden 2015 (Wmo)

Voorgesteld besluit:

1. De hulp bij het huishouden per 1 januari 2015 omvormen tot één maatwerkvoorziening hulp bij het huishouden en deze op basis van een gemiddeld aantal uren per cliënt inkopen.
2. De hulp bij het huishouden inkopen via een meervoudig onderhandse aanbestedingsprocedure.
3. De voorgelegde keuzes ter bespreking voor te leggen aan de raadsvoorbereidingscommissie (B-stuk).

Verdere procesgang:

Voorgeschiedenis / aanleiding:

Sinds de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning op 1 januari 2007 is de gemeente verantwoordelijk voor de hulp bij het huishouden. Het Wmo-budget voor deze taken wordt per 1 januari 2015 met 40% verlaagd. Naar verwachting treedt op 1 januari 2015 de Wmo 2015 in werking en wordt de gemeente ook verantwoordelijk voor nieuwe taken: begeleiding en het kortdurend verblijf uit de Awbz. Hierbij is sprake van een korting van 25% op het budget.

Onderzocht is op welke wijze de hulp bij het huishouden per 1 januari 2015, in samenhang met de nieuwe voorzieningen, ingevuld en ingekocht kan worden. De voorliggende notitie voorziet in een voorstel voor wijziging van de hulp bij het huishouden, waarbij voor de cliënten een 'zachte landing' wordt gerealiseerd én de uitgaven verlaagd worden zodat deze vallen binnen het verlaagde budget.

Toelichting:

Inleiding

Sinds de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) op 1 januari 2007 is de gemeente verantwoordelijk voor de hulp bij het huishouden. Voor de levering van deze hulp is de gemeente, samen met de overige gemeenten in Zuid-Kennemerland, raamovereenkomsten aangegaan met zes aanbieders. Deze overeenkomsten lopen tot en met 31 december 2014.

Naar verwachting treedt op 1 januari 2015 de nieuwe Wmo in werking en wordt de gemeente ook verantwoordelijk voor nieuwe taken (de begeleiding en het kortdurend verblijf uit de Algemene wet bijzondere ziektekosten). Het budget voor deze taken wordt met 25% gekort.

Het budget voor de hulp bij het huishouden wordt per 1 januari 2015 gekort met 40%. Gelet hierop is het noodzakelijk om na te gaan op welke wijze de hulp bij het huishouden per 1 januari 2015, in samenhang met de nieuwe voorzieningen, ingevuld en ingekocht kan worden. In het beleidskader Sociaal Domein, vastgesteld in de raad van januari 2014, is aangegeven dat hiervoor een voorstel volgt. Dit is eveneens aangegeven in de Verweringsstrategie maatwerkvoorzieningen Wmo 2015, vastgesteld in maart 2014.

Motivering

Hulp bij het huishouden wordt sinds 2007 verstrekt aan cliënten die als gevolg van een beperking niet in staat zijn om hun huis schoon te houden. In 2012 zijn wijzigingen doorgevoerd ten aanzien van de eigen bijdrage (berekening over de kostprijs) en het persoonsgebonden budget (onderscheid tussen tarieven voor professionele en niet-professionele zorgverleners). Deze wijzigingen hebben per 1 januari 2013 geleid tot een verlaging van de afname van hulp bij het huishouden.

Op dit moment onderscheiden we bij de hulp bij het huishouden de volgende 3 categorieën:

1. schoonmaakwerk
2. schoonmaakwerk bij regieverlies
3. begeleiding bij het schoonmaken

Bij de toekenning wordt de omvang bepaald via een indeling in klassen (zie de bijlage).

In de concept wettekst Wmo 2015 wordt niet langer gesproken over een schoon huis maar over een gestructureerd huishouden. Doel is dat de burger kan participeren en zo veel mogelijk zelfredzaam is. Daarbij mag de huishouding geen obstakel zijn.

Onder de Wmo 2015 zal, wanneer de burger en zijn netwerk onvoldoende in staat zijn te zorgen voor een gestructureerd huishouden, eerst bekeken worden of dit kan worden opgelost via een algemene voorziening. Wanneer dit niet kan, beslist het college - binnen de grenzen van de verordening – tot verstrekking van een maatwerkvoorziening.

Hulp bij het huishouden per 2015

De VNG heeft in de ledenbrief van 16 oktober 2013 de gemeenten geïnformeerd over de mogelijkheden om invulling te geven aan de voorgenomen korting van 40%. Globaal zien we de volgende drie mogelijkheden:

1. Particuliere markt

Uitgangspunt is dat het aan de burger zelf is om de hulp bij het huishouden te regelen. Hij/zij kan daarbij gebruik maken van de particuliere markt. Dit zal echter niet voor alle cliënten die nu gebruik maken van hulp bij het huishouden mogelijk zijn. Vooral voor mensen die nu hulp bij het huishouden categorie 2 en 3 krijgen zal dit zeer moeilijk zijn. Maar ook binnen categorie 1 zitten kwetsbare burgers die de hulp niet zelf kunnen regelen en/of betalen.

2. Algemene voorziening

De Wmo biedt de mogelijkheid om een algemene voorziening in te richten. Hiervoor dient de gemeente (prijs-)afspraken te maken met aanbieders van hulp bij het huishouden. Een lichte toets kan worden toegepast om te bepalen of iemand gebruik kan maken van de voorziening. Recente jurisprudentie laat zien dat de rechter echter al snel oordeelt dat bij een algemene voorziening voor de hulp bij het huishouden feitelijk sprake is van een maatwerkvoorziening.

Bijkomend nadeel van de varianten 1 en 2 is dat de inning van de eigen bijdrage niet kan plaatsvinden vinden op grond van de Wmo. Dit kan uitsluitend voor de maatwerkvoorzieningen. In geval de burger wordt verwezen naar de particuliere markt of de algemene voorziening, maar de hulp bij het huishouden niet kan betalen, moet de gemeente voorzien in een financiële compensatie. Hiervoor zal binnen het minimabeleid een aparte regeling gemaakt en uitgevoerd moeten worden.

3. Resultaatafspraken met aanbieders

In dit geval bepaalt de gemeente dat hulp bij huishouden nodig is. Achtereenvolgens bepaalt de aanbieder in overleg met de cliënt het benodigde aantal uren hulp. Daarbij stimuleert de aanbieder daar waar mogelijk de eigen kracht van de cliënt en de inzet van het netwerk. De ondersteuning wordt primair gericht op die activiteiten die de cliënt niet zelf of via het eigen netwerk kan oplossen.

Gemeente en aanbieders maken afspraken over een gemiddeld aantal uren te leveren hulp per cliënt. Afgerekend wordt op basis van het aantal cliënten, vermenigvuldigd met het overeengekomen gemiddelde aantal uren per cliënt. Dit gemiddelde is lager dan het huidige. In deze variant blijft de hulp bij het huishouden een maatwerkvoorziening.

De gemeente Haarlem heeft binnen de huidige raamovereenkomst Hulp bij het huishouden al geëxperimenteerd met deze variant. De resultaten hiervan zijn positief.

Conclusie

Variant 3 doet het meest recht aan 'de zachte landing', één van de uitgangspunten opgenomen in de verwervingsstrategie voor de maatwerkvoorzieningen Wmo. In deze variant blijft de hulp bij het huishouden – weliswaar in versoepelde vorm - gehandhaafd, maar kunnen de uitgaven worden teruggebracht en kan voor de inning van de eigen bijdrage worden aangesloten bij de huidige systematiek. Hierdoor kunnen extra uitvoeringskosten worden voorkomen. De aanbieders zullen geconfronteerd worden met een verlaging van de omzet, maar niet met een volledige beëindiging van de activiteiten op korte termijn.

Samenhang hulp bij het huishouden en begeleiding

Op dit moment kan, naast de schoonmaakwerkzaamheden, ook een lichte vorm van begeleiding deel uit van de hulp bij het huishouden. Dit is het geval bij hulp bij het huishouden in de categorieën 2 en 3. Daarnaast wordt vanuit nu nog de Algemene wet bijzondere ziektekosten (Awbz) individuele begeleiding geboden. Deze individuele begeleiding heeft een overlap met de 'begeleiding' vanuit de hulp bij het huishouden. In sommige gevallen ontvangen mensen beide.

Vanaf 2015 vindt de decentralisatie plaats van de individuele begeleiding uit de Awbz naar de Wmo. Hierdoor ontstaat voor de gemeente de mogelijkheid de begeleiding bij de huishoudelijke werkzaamheden en de overige individuele begeleiding integraal in te kopen.

In het hierboven beschreven voorstel (variant 3) voor de hulp bij het huishouden zal de begeleiding daar per 1 januari 2015 geen onderdeel meer van uitmaken. Dit brengt met zich mee dat deze voorziening voor een aantal cliënten ontoereikend zal zijn. Om dit te voorkomen zullen we eenvoudige begeleiding, in aanvulling op hulp bij het huishouden, nadrukkelijk onderdeel uit laten maken van de nieuw te verwerven maatwerkvoorziening begeleiding. Hierdoor wordt het mogelijk om in die situaties waarin dat noodzakelijk is, aanvullend op de hulp bij het huishouden, eenvoudige begeleiding te bieden.

Door bij de inkoop de aanbieders van de hulp bij het huishouden te vragen ook deze eenvoudige begeleiding te leveren, kan gerealiseerd worden dat de hulp bij het huishouden én de eenvoudige begeleiding door één persoon worden geleverd.

Verwerving

Voor de verwerving van de nieuwe maatwerkvoorzieningen Wmo 2015 werken de gemeenten in Zuid-Kennemerland en IJmond samen. De IJmond-gemeenten kunnen de voorgestelde wijziging bij de hulp bij het huishouden doorvoeren binnen de huidige overeenkomsten. De gemeenten in Zuid-Kennemerland zullen opnieuw moeten verwerven.

Hulp bij het huishouden wordt genoemd op de 2B lijst van de Aanbestedingswet. Dit betekent dat een eenvoudige aanbestedingsprocedure gevolgd kan worden, in casu meervoudig onderhands. Dit geldt ook voor de nieuwe maatwerkvoorzieningen Wmo.

Wet basistarieven hulp bij het huishouden

Op grond van de Wet basistarieven hulp bij het huishouden zijn in de aanloop naar de inkoop voor de periode 1 oktober 2013 tot en met 31 december 2014 de basistarieven (minimumtarieven) voor de hulp bij het huishouden door de gemeenteraad vastgesteld. Op dit moment is nog niet duidelijk of de Wet basistarieven ook per 1 januari 2015 van kracht blijft voor de hulp bij het huishouden. Voorgesteld wordt om vooralsnog uit te gaan van het in 2013 vastgestelde tarief voor hulp bij het huishouden categorie 1 (€ 19,68).

Bekostiging

De keuze van resultaatafspraken met aanbieders kan op termijn leiden tot een andere wijze van bekostiging. Vooralsnog zullen we afrekenen op basis van een per cliënt overeen te komen periodetarief, dat is gebaseerd op het uurtarief vermenigvuldigd met het gemiddelde aantal uren hulp bij het huishouden per cliënt (P x Q). Uitgangspunt daarbij is dat het gemiddelde aantal uren minimaal 10% lager is dan het huidige gemiddelde aantal uren.

Zowel de hulp bij het huishouden als de begeleiding daarbij zal worden ingevoegd in het in voorbereiding zijnde offerte aanvraagdocument Wmo 2015 (programma van eisen). Dit document wordt binnenkort voor vaststelling aan het college voorgelegd.

Financiële aspecten:

De uitgaven minus de inkomsten hulp bij het huishouden bedroegen in 2013 €280.881, dit is circa €30.000 minder (ongeveer 10%) dan in 2012.

In 2013 bedroeg het Wmo-budget € 416.002. Ten laste van dit budget komen naast de uitgaven voor de hulp bij het huishouden, ook de uitvoeringskosten en de uitgaven voor overige Wmo-activiteiten/projecten.

Het voorlopige Wmo-budget voor 2015 (exclusief budget nieuwe taken 2015) bedraagt na toepassing van de korting € 322.376. Het definitieve budget wordt bekend gemaakt in de meicirculaire. Om te komen tot een budgetneutrale uitvoering dienen de uitgaven in 2015 met circa € 94.000 teruggebracht te worden.

Gelet op de al gerealiseerde bezuiniging op de hulp bij het huishouden in 2013 van € 30.000, is een bezuiniging van nog eens maximaal € 30.000 (10%) realistisch. Op de overige uitgaven van circa € 135.000 dient ook een bezuiniging van circa 10% gerealiseerd te worden, om de besparing van in totaliteit € 94.000 te realiseren. Hiervoor worden in het kader van de bezuinigingsronde 2014 voorstellen ingediend.

Juridische aspecten:

De Wmo en de Wmo 2015. De verwachting is dat de Wmo 2015 op 1 januari 2015 in werking treedt. Het wetgevingstraject is op dit moment nog niet afgerond.

Overgangssituatie

In de conceptwet Wmo 2015 is opgenomen dat de op het moment van inwerkingtreding van de wet van kracht zijnde beschikkingen niet worden geraakt. Het hangt af van de inhoud van de beschikking, het in het beleidsplan neergelegde beleid en de regels in de gemeentelijke verordening, of er voor de gemeente aanleiding is om op de eerder afgegeven beschikking terug te komen op een tijdstip dat eerder ligt dan de beschikking zelf mogelijk aangeeft. In de praktijk betekent dit dat in voorkomende gevallen een overgangstermijn moet worden gehanteerd voordat rechten uit een eerder verstrekte beschikking kunnen worden gewijzigd of beëindigd. De VNG heeft aangegeven dat een overgangstermijn van een half jaar voldoende is.

I.c. behouden cliënten wel de voorziening hulp bij het huishouden, maar wordt deze op een andere wijze ingevuld. Dit betekent dat sprake kan zijn van een overgangssituatie. Voor zover dit het geval is, kan aan de termijn van een half jaar worden voldaan door cliënten vóór 1 juli 2014 te informeren.

Communicatieve aspecten:

Cliënten worden vóór 1 juli 2014 over de overgangssituatie geïnformeerd.

Gevolgen / relatie met Horizon en Stip:

n.v.t.

bijlagen : Aantallen hulp bij het huishouden Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Halfweg, 17-4-2014